

El novembre del 2009 Francisco Camps va reunir els presidents de CAM, Bancaixa i Caixa Ontinyent per tal de marcar-los el pas en el procés de reestructuració financera que empenya el Banc d'Espanya.

Despulses d'una Almansa financera

El procés de reestructuració financera ha tingut un cost molt alt per al País Valencià: Caixa Ontinyent es manté com l'únic vestigi d'un sistema que abans vertebraren Bancaixa i CAM, avui desaparegudes com a tals. Mentrestant, a l'àrea de les caixes rurals, on el País Valencià havia estat líder, la fusió signada fa poc entre Ruralcaixa i Cajamar és vista per alguns com l'enèsima claudicació dels valencians en l'àmbit financer.

Pepe Llop té 62 anys i no recorda des de quan és soci i client de la Caixa Rural de Vila-real. “Imagine que des que, per edat, m'ho van deixar ser”, diu. A casa de la seua mare, s'hi van fer algunes de les reunions que van culminar en la fundació de la Cooperativa Agrària Catòlica i de Crèdit. Amb el temps, aquesta entitat havia de fornir suport

financer al puixant negoci agrícola que, al voltant de la taronja, es començava a desenvolupar a la Plana Alta. Dècades més tard, cap als 60, el negoci cítric deixà pas al tauleller. També en aquest enlairament industrial, la Caixa Rural (l'entitat en què, per una qüestió legal, va haver de vehicular-se l'àrea de crèdit de la cooperativa) va irrigar finançament als nous projectes indus-

trials. “La Vila-real que avui coneixem no seria la mateixa sense la Caixa Rural”, apunta Llop, que fou president del consell rector de l'entitat des del 2000 al 2008. Els bancs i les caixes –ara també bancs– han anat guanyant terreny, però, amb tot i amb això, la Rural continua essent la que té més presència en aquest municipi de la Plana. No únicament perquè disposa de més ofi-

EL PES de les CAIXES RURALS al País Valencià

	DIPÒSITS		CRÈDITS	
	PAÍS VALENCIÀ	E. ESPANYOL	PAÍS VALENCIÀ	E. ESPANYOL
BANCS	32.2%	46.0%	51.4%	46.9%
CAIXES D'ESTALVIS	55.6%	47.3%	50.3%	47.6%
COOP. DE CRÈDIT	12.1%	6.6%	8.1%	5.3%

*Quota en el SMA bancari de bancs, caixes i cooperatives de crèdit

Font: Institut Valencià de Finances

cines que cap altra (un total de set); ni perquè compta més de 13.000 socis; ni perquè un de cada quatre veïns en són socis; sinó perquè la Rural és present a molts àmbits on es desenvolupa la vida quotidiana dels vila-realencs. La Caixa Rural patrocina equips esportius, concerts de les festes de Sant Pasqual i de la Mare de Déu de Gràcia, paga paelles populars, regala lots de Nadal als jubilats, organitza concursos de cant de paranyers... “El compromís que té la Caixa Rural amb el territori –apunta l’empresari agrícola– no l’hi té cap més entitat. A la caixa li interessa que a Vila-real li vaja bé i viceversa. Ja els agradaria, al Santander o al BBVA, tindre aquesta complicitat.”

La caixa de Vila-real és una de tantes caixes rurals que es poden trobar arreu del País Valencià. Al costat de les centenàries caixes rurals –més nombroses ací que enlloc de l’estat espanyol–, Caixa Ontinyent i Caixa d’Enginyers apareixen com els únics vestigis que queden després d’una reestructuració financera que ha tingut un cost molt alt per al País Valencià. L’any 2010, el País Valencià disposava de la tercera i la quarta caixes d’estalvis de l’estat espanyol per volum de negoci, un banc centenari de mida mitjana i una miriada de caixes rurals disperses per tot el territori. Dos anys després, la CAM és a les mans del Banc Sabadell mentre l’última cúpula directiva seu al banc dels acusats; Bancaixa ha estat deglutida per Bankia per a major glòria de Rodrigo Rato; el Banc de València ha estat intervingut i amenaça els accionistes amb la ruïna total; i una part de les caixes rurals s’ha embarcat en un projecte de fusió amb Cajamar, d’Almeria, que alguna gent ben informada es mira amb escepticisme.

No perdre el fil. La sensació de derrota, després d’aquesta Almansa pecuniària, seria total si no fora perquè els valencians han aconseguit de retenir algunes places financeres. Les places, tot siga dit, són d’importància menor, però resulten un consol a la vista de l’abast de la desfeta. El cas més reeixit de resistència és el de Caixa Ontinyent. Fundada l’any 1884, la caixa s’ha caracteritzat pel fet d’estar molt vinculada al territori (fins el 1965 va tenir una única sucursal) i donar suport a les empreses del sector del tèxtil. Actualment, desenvolupa l’activitat a la Vall d’Albaida, la Costera, la Safor, el Comtat, l’Alcoià i la ciutat de València. Disposa de 47 oficines i 232 treballadors. Va tancar l’any 2011 amb un volum de negoci de 1.730 milions d’euros, uns beneficis abans de dotacions de 6,8 milions d’euros i una taxa de morositat del 5,15%.

La peculiaritat de Caixa Ontinyent és que ha estat capaç de mantenir la independència tot i els successius processos de concentració que ha protagonitzat el sistema financer. Mentre les caixes d’estalvis de Torrent, Sogorb, Carlet, Vila-real, Gandia i de tantes altres ciutats de mides semblants van integrar-se progressivament en projectes que desembocaren en el naixement de CAM i Bancaixa, Ontinyent se n’ha mantingut al marge. El novembre del 2009, el president de la Generalitat, Francisco Camps, en vista del procés de concentració que volia empènyer el Banc d’Espanya, va convocar a una reunió els representants del sistema financer valencià amb la intenció de marcar-los el pas. A la reunió, s’hi presentaren el president de la CAM, Modesto Crespo; el de Bancaixa, José Luis Olivas; i el

d’Ontinyent, Rafael Soriano. Aleshores ningú no apostava que la caixa de la Vall d’Albaida poguera sobreviure sense integrar-se en un grup més gran. La desaparició de la caixa per integració era considerada un fet en els ambients financers i periodístics. Dos anys i mig després, Soriano és l’únic dels qui es van fer la foto que es manté en el càrrec.

“A Caixa Ontinyent hem optat sempre per una gestió prudent –explica a EL TEMPS el president de l’entitat–. No ens hem deixat temptar per inversions que podien portar beneficis a curt termini però que, a la llarga, podrien posar en perill el futur de l’entitat.” De moment, l’entitat no ha hagut de tancar cap oficina al País Valencià i ha anat complint cadascun dels requisits que ha imposat el banc regulador, sense haver de recórrer a les fusions ni a les integracions. Si al conjunt de l’estat espanyol es viu l’enèsima onada d’aliances de resultes de la reforma financera promoguda al febrer pel ministre De Guindos, a Ontinyent estan convençuts de poder fer front a les noves exigències: “L’impacte de la reforma és limitat i queda ben cobert per la posició de capital, pels resultats i pels fons de provisió acumulats amb anterioritat”, asseguren. Així doncs, la pregunta és obligada: descarten absolutament de fusionar-se o d’integrar-se en una altra entitat els anys vinents? “Tenim clar que volem continuar complint l’objectiu fundacional de l’entitat, basat, des de fa 127 anys, en el servei a aquesta zona, treballar per les nostres famílies i les nostres empreses. Vista l’experiència dels processos d’integració que s’han portat a terme, entrar-hi hauria implicat la pràctica desaparició de l’entitat”, afirma Rafael Soriano.

A l'esquerra, seu de Ruralcaixa a València. A la dreta, oficina de Caixa Ontinyent.

Ruralcaixa, com Bancaixa? L'altre àmbit on fins no fa gaire els valencians havien mostrat certa preponderància era el de les caixes rurals. Nascudes a principi del segle XX, la implantació i la perdurabilitat d'aquestes entitats ha estat molt lligada a la importància de l'agricultura en l'economia valenciana. Inspirades en el model alemany, moltes van nàixer alhora que el cooperativisme agrari com a instrument per a dotar de recursos els agricultors xicotets i mitjans que no trobaven resposta a les seues necessitats a les oficines de bancs i caixes. Moltes d'aquelles cooperatives de crèdit, com ara la de Vila-real, han perdurat fins avui a base de mantenir la vinculació amb el territori i la relació de confiança amb socis i clients.

Fóra un error considerar aquesta modalitat financera una excentricitat. A tot el País Valencià hi ha 35 rurals amb 817 oficines. En dipòsits tenen una quota de mercat del 12,1% i del 8,1% en crèdits, una xifra molt superior a sengles mitjanes estatals, situades en el 6,6 i el 5,3%. El conjunt de caixes tenen uns recursos propis que superen els 1.376 milions d'euros; una inversió creditícia propera a 15.000 milions; 466.000 socis i 3.986 treballadors, segons dades de la Federació Valenciana de Caixes Rurals. Les comarques de Castelló és on més implantació tenen aquestes entitats.

Tanmateix, aquestes darreres setmanes una notícia ha sacsejat el món —tradicionalment immòbil— de les caixes d'estalvis. El mes de desembre passat es feia públic que Ruralcaixa (la més gran de les caixes rurals valencianes) es fusionava amb Cajamar per a crear, de bell

nou, Cajas Rurales Unidas (CRU). Paral·lelament, Caixes Rurals del Mediterrani (CRM), que aixopluga 15 caixes rurals capitanejades per Ruralcaixa, va signar un acord per a passar a formar part del Grup Cooperatiu Cajamar. Al remat, es tracta de crear un gran grup cooperatiu, un grup que, sota les sigles CRU, sumarà 40.000 milions en actius (el 44% de les cooperatives de l'estat espanyol), 1.650 oficines i 8.000 treballadors. La seua social de la nova entitat serà a Almeria, si bé València comptarà amb una subseu institucional i operativa. L'operació respon al mandat del Banc d'Espanya d'avançar cap a la concentració d'entitats també en l'àmbit de les rurals.

La fusió entre valencians i andalusos no implicarà, segons fonts de Ruralcaixa, cap pèrdua d'influència dels valencians en la nova entitat (vegeu entrevista a les pàgines següents). Tanmateix, és vista amb molt d'escepticisme entre sectors coneixedors d'aquest àmbit financer, que temen que el trasllat de la seua social a Almeria condicione la llibertat i la independència amb què fins ara han actuat les cooperatives de crèdit valencianes. "Es pot vendre com es vulga, però la realitat és que d'ara endavant el centre de decisions serà a Almeria", es lamenta, contudent, un membre de la Federació Valenciana de Caixes Rurals, que considera que la fusió amb Cajamar "ha fet miques" el sistema valencià de caixes rurals. D'una opinió molt semblant és Joan Ramon Sanchis, catedràtic d'organització d'empreses de la Universitat de València. Segons Sanchis —també director de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social i Cooperativa— la sig-

natura de l'acord amb la caixa andalusa, afegida a la desaparició de les seccions de crèdit de les cooperatives agrícoles, "forma part del procés de desaparició del sistema financer". "Les fusions dilueixen el component de la proximitat, que és bàsic en les caixes rurals", explica Sanchis. El neguit és encara més gran si es té en compte que Ruralcaixa, matriu de Cajas Rurales del Mediterráneo, va intentar capitanejar a l'octubre una aliança entre caixes rurals de tot l'estat espanyol i no hi va reeixir. I fou, en part, perquè Cajamar feia temps que li havia guanyat terreny. Mentre Ruralcaixa maldava per aglutinar més entitat valencianes, les rurals de Casinos, Albalat, Petrer, Toris i Castelló s'aliaven amb el Grupo Cooperativo Cajamar. La incorporació de CajaCampo (de Requena) a Cajamar significà el colp definitiu per a les aspiracions de Ruralcaixa. "El 50% de les rurals són al País Valencià. Es podria haver treballat per a tindre una caixa única en condicions de competir a l'estat", lamenta Sanchis.

El futur requereix, segons la majoria d'experts, que les quinze caixes rurals que no són ni sota l'òrbita de CRM ni sota la de Cajamar acaben incorporant-se a Cajas Rurales Unidas. La de Vila-real ja hi fa negociacions, mal que pese a Pepe Llop, que en el passat es va negar a aixoplugar aquesta caixa rural sota el paraigua de Ruralcaixa. "Qui mana diu que cal ballar —explica—. De manera que si tardem a eixir a ballar, ens tocarà ballar amb la més lletja. I això no ho vull per a la meua caixa."

Violeta Tena